

ONTMOETING MET DE NATUUR

Een verzameling is nooit af. Er blijven altijd wensen. De tentoonstelling *Verlangen naar volmaaktheid* in het Kröller-Müller Museum laat zien welke wensen de laatste 21 jaar wél zijn ingewilligd.

TEKST: *Ellen Leijser* FOTOGRAFIE: *Graciela Rossetto*

Lisette Pelsers bij 'The Wish-ribbon net' van Ana Maria Tavarez uit 2008. Pelsers nam het directeurschap van het Kröller-Müller Museum over van Evert van Straaten. **Rechterpagina:** Detail van 'The Wish-ribbon net' van Ana Maria Tavarez, dat veel weg heeft van een waterval.

Info:

Verlangen naar volmaaktheid, t/m 28 oktober in het Kröller-Müller Museum in Otterlo. De gelijknamige catalogus is alleen te koop in de museumwinkel. www.kmm.nl

Vlak voor de ingang van het museum hoor je het. Een mysterieus maar melodisch geluid. Hoog vanuit de bomen verwaaien de klanken over de hoofden van de bezoekers. Het geluidskunstwerk 'EarthlyWhispers' van Nathalie Bruys brengt je direct in de juiste stemming. Natuur en kunst zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden in het Kröller-Müller Museum. Deze zomer staan in het museum op de Hoge Veluwe de aanwinsten centraal die Evert van Straaten tijdens zijn directeurschap heeft verworven. Met de tentoonstelling *Verlangen naar volmaaktheid* neemt hij, na 21 jaar, afscheid. We bekijken het resultaat met zijn opvolger Lisette Pelsers.

Persoonlijke favorieten

Haar werkkamer is jaloersmakend mooi. Niet vanwege de afmetingen of de inrichting, maar vanwege het uitzicht. Plafondhoge ramen kijken uit op de beroemde beeldentuin. Ook hier zijn de afgelopen twintig jaar veel nieuwe beelden toegevoegd. Een van Pelsers' favorieten is de 'Wolkenherder' uit 1953 van Jean Arp. 'Dat is zo'n *highlight*. Sla een handboek open en het staat erin. Ik vind het nog steeds mooi, omdat het zich beperkt tot wat nodig is. Toentertijd was dat volstrekt nieuw. Tegenwoordig heeft Arp zoveel volgers. Kijk naar een zesderangs beeldhouwer en hij doet iets met de groeivormen in de natuur. Ik vraag me wel eens af hoe je er tegenaan zou kijken als je het nu voor het eerst zou zien. Maar het blijft een prachtig beeld, mooi ook die kleur in het groen.' De collectie van het museum, waar oprichter Helene Kröller-Müller in het begin van de twintigste eeuw de basis voor heeft gelegd, »

was voor Pelsers de belangrijkste reden om ja te zeggen tegen de nieuwe baan. 'Helene had een fascinerende persoonlijkheid. De kerncollectie is van ongekende kwaliteit. Het is waanzinnig dat je daar mee mag werken. Alles wat hier hangt is top en voor iedere kunstliefhebber een droom.' Ook haar persoonlijke voorkeuren zijn goed vertegenwoordigd. 'Ik heb veel met beeldhouwkunst. En het leuke is dat er hier veel beeldhouwers in de collectie zitten die ik ook persoonlijk ken. Ik ben nu de collectie aan het uitvlooiën en kom veel oude liefdes tegen. Het is alsof ik weer naar mijn basis terugkeer. Ik voel al die kunst weer opborrelen. Al blijf ik een omnivoor, hoor!'

Eén met de natuur

De laatste grote aankoop was 'The paintings (with Us in the Nature)' van het kunstenaarsduo Gilbert & George. 'Bij verlangen naar volmaaktheid kan een visioen van het paradijs niet ontbreken', schrijft Van Straaten in de catalogus. De zes drielijken, dus achttien schilderijen in totaal, gaan over het paradijs, maar dan wel een paradijs met een dubbele bodem. De heren hebben zichzelf geschilderd in typisch Engelse landschappen. In elk drieliuk zit een dissonant van de natuur: prikkeldraad, een kerk of een hek. Pelsers: 'Het werk vergt natuurlijk ruimte, want hoewel je ze niet in de

'Je loopt als het ware zo de natuur in'

klassieke compositie van een drieliuk hoeft op te hangen, mag je er niet slechts één laten zien. Ik vind het heel mooi zoals het hier nu hangt. Je loopt als het ware zo de natuur in.' Het onderstreept nog maar eens de relatie tussen kunst en natuur die in het Kröller-Müller zo belangrijk is. 'Onze locatie is uniek. Volgend jaar bestaat het museum 75 jaar en we willen iets gaan doen met mediakunst in combinatie met de wisselwerking tussen kunst en natuur,'

licht Pelsers een klein tipje van de sluier op. Heel fotogeniek is de installatie 'The wish-ribbon net' van Ana Maria Tavares. Aan het plafond hangen Braziliaanse wenslinten die als een waterval over de bezoeker 'stromen'. Volgens de traditie knoop je het wenslint met drie knopen om je pols, terwijl je drie wensen doet. Als het lint is verteerd, hoop je dat de wensen zijn uitgekomen. Op de grond ligt een ander poëtisch werk van Tavares bij wie de kracht van water een belangrijke inspiratiebron is. Met een wichelroede heeft ze alle sprengen op de Veluwe opgespoord en in kaart gebracht. De namen hiervan staan in gekleurde ronde perspex platen. In het midden ligt een spiegel, als een bron. Voor de vaste bezoekers van het Kröller-Müller is de Van de Velde-vleugel vertrouwd terrein. Hier hangen normaal gesproken de topstukken van het »

Links: 'Mobile Home voor Kröller-Müller Museum' van Joep van Lieshout (1995).

Midden: De beeldenzaal in de Van de Velde-vleugel.

Rechts: Detail van de installatie 'Inopportune: Stage Two' van Cai Guo-Qiang (2004).

Linkerpagina: Enkele van de schilderijen die horen bij de zes drielijken 'The paintings (with Us in Nature)' van Gilbert & George (1971).

Links: 'Alle schaduwen die ons zijn opgevallen in het Kröller-Müller Museum op 19 maart 2012' van Jan Dibbets. **Rechts:** Detail van 'De storm' van Bart van der Leck (1916). **Rechterpagina:** 'Metaljack' van Gilbert & George (2008).

museum, de werken waar ladingen schoolklassen en Japanners speciaal voor komen, waaronder natuurlijk de schilderijen van Van Gogh. Ook in deze tentoonstelling zijn ze te zien, maar veel van de absolute hoogtepunten zijn van hun vaste stekje gehaald. Ze zijn door elkaar gehusseld om de dialoog met de aanwinsten aan te gaan. Dat levert mooie combinaties op, zoals een klein werkje van Van Gogh waarop mensen op het land werken en 'After the winter', een werk van Herman de Vries, gemaakt van geel geworden gras na de winter. Pelsers: 'Qua toon lijken ze op elkaar. Herman de Vries is echt één van mijn persoonlijke favorieten. Hij laat de natuur zien. Hij representeert niet, hij presenteert. Ik houd wel van dingen die niet zo uitleggerig zijn, van combinaties die gedachten en associaties teweegbrengen.'

'Een kunstverzameling is natuurlijk geen postzegelverzameling'

Mens en dier

Via het stemmig ingerichte prentenkabinet, met klassiekers als Fernand Léger, Oscar Schlemmer en Bart van der Leck, komen we in de grote zaal. De *wow-factor* contrasteert hier sterk met de sereniteit van het prentenkabinet. In de enorme ruimte zweven negen levensechte replica's van tijgers. Ze zijn wreed doorboord met tientallen pijlen. Twee jaar geleden is deze monumentale

installatie van de Chinese kunstenaar Cai Guo-Qiang aangekocht. Met dit theatrale en bombastische werk reageert de kunstenaar op terrorisme en oorlogsgeweld en op de ongemakkelijke houding die dit bij mensen teweegbrengt. Pelsers: 'De titel is 'Inopportune: Stage Two'. Het is een beetje een ongemakkelijk werk. Het heeft iets ongepast, tijgers waarop gejaagd wordt. Aan de andere kant zien de beesten er ook uit alsof ze zich niet laten kisten. Alsof ze zich tegen hun aanvaller verzetten.'

De pijlen komen terug op de reusachtige tekening aan de wand, ook van Cai Guo-Qiang. 'Door buskruit te laten ontploffen op het doek, gebruikt hij het als artistiek materiaal. Er zit een basale kracht in dit werk. Het gaat over de relatie tussen mens en dier. Hoe mensen omgaan met de natuur. Daarom past het zo goed in dit museum.'

De 21 jaar van haar voorganger gaat ze niet halen, lacht Pelsers. Maar de helft gaat wel lukken. En als ze dan over een jaar of tien terugkijkt op haar eigen directeurschap hoopt ze dat er in elk geval nog een derde Brancusi te zien zal zijn. 'Dat zou ik heel mooi vinden. Een kunstverzameling is natuurlijk geen postzegelverzameling, maar die derde Brancusi ontbreekt nog. Het is niet alleen een wens van mij hoor, het was ook al een wens van Evert, dus wat dat betreft kunnen we elkaar de hand reiken.' ☘

